

Record de Rosa Leveroni

He sabut la mort de Rosa Leveroni per una nota breu, concisa, del diari. El seu nom no dirà res a molta gent. Però durant els anys quaranta era un dels pocs que em deia alguna cosa. Va ser per mitjà de Rosa Leveroni, en efecte, deixeble de Carles Riba a l'Escola de Bibliotecàries, que m'arribaren les primeres còpies de les *Elegies de Bierville*, que uns quants ens passàvem de mà en mà. Era el primer avís de cohesió en aquell món dispers i exànime de la post-guerra.

En aquell món hostil dels anys quaranta, Rosa Leveroni era una de les rares persones amb qui podíem comptar per a establir lligams, per a donar consignes, car no es resignava a veure el país espoliat i alienat. Em sembla molt que fou a través seu que trobàrem acolliment a Gràfica Catalana, la impremta que tan bons serveis ens va fer durant l'etapa més difícil de la clandestinitat.

En la visió actual d'Ausias March, en la seva revaloració en tant que poeta modern, maleït *avant la lettre*, a la qual penso haver contribuït, no sé ben bé qui va començar, però jo asseguraria que Rosa Leveroni, amb una nota aparentment insignificant, *El meu Ausias March*, publicada a la revista *Poesia* el 1944, fou qui alçà la llebre. Què o qui la dugué a llegir tan eficaçment el poeta de Gandia, , si no és un desconsol intern dels que ella canta o murmura en els seus versos?

Quan el 1952, en ocasió dels seixanta anys de Riba, vaig suggerir de fer-li un homenatge, ella va saber transformar el meu projecte, purament llibresc i intel·lectual, en una iniciativa pràctica de molta més envergadura, que era oferir-li una casa a Cadaqués i donar-li així una dimensió humana molt més palpitant, el toc inconfusible de la seva mà de dona.

Rosa Leveroni feia tot això amb la més gran simplicitat, sense cap ombra de transcendentalisme, més aviat somrient, gairebé joguinejant- Llegint la seva obra em pregunto d'on treia aquell somriure, aquell coratge, aquell mirar endavant, si no és quedant-se per a ella sola el silenci, la soledat, l'abandó, car la seva poesia és gairebé uniformement elegíaca i secreta.

«És ara dintre meu la teva mort
qui em va perfent a vida.»

El to de sordina de la seva veu fa que ens passi desapercibuda si no li atorguem la nostra intimitat. La veu de Rosa Leveroni ens vol atènyer individualment. Fins i tot el seu engatjament és present en les seves estrofes, però en una forma sublimada, en el que seria el seu cant espiritual:

«Si m'éreu sempre absent en la venjança

Dels germans engegats.

Si la justícia esdevenia folla

i la raó contra Vós se m'irava

no trobant-vos present.»

Ella es deia Rosa, i el seu nom, en forma de nom comú, apareix sovint en els seus versos, no pas convertint en facilitat o en recurs banal, sinó cultivant-lo expressament, amorosament, adobant la terra d'aquesta rosa única que ella duia dintre seu i que fou tota la seva vida.

Josep Palau i Fabre

Avui, 13 d'agost del 1985